СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 37. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 14. лютого 1931. VOL. XXXIX. No. 37. Jersey City, N. J., Saturday, February 14, 1931. THREE CENTS.

ПРОПОНУЮТЬ ПОЗИЧКИ НА ВЕТЕРАНСЬКІ БОНУСИ ДО 50%

ВАШИНҐТОН. — „Ди Гавз Вейс енд Мінс Комити" пропонує компромісову розвязку справи виплати ветеранських бонусів у готівці. Комітет рішив піднести висоту позичок, які можна дістати на ветеранські бонуси, з 22 і пів процентів до 50%, а також знизити процентову стопу на позички до 4 і пів процентів.

Ця пропозиція має найбільші вигляди на те, що перейде в обидвох палатах конґресу. Надіються, що ветерани скористають з цеї пропозиції до суми $700,000,000. Таку суму може добути державна скарбниця без видавання нових бондів. Коли би одначе всі ветерани позатягали позички, то на це треба би видати $1,700,000,000.

ПОЧУЛИ В АМЕРИЦІ ПЕРШИЙ РАЗ ГОЛОС ПАПИ.

НЮ ЙОРК. — По цілій Америці чути було посланіє папи Пія XI, яке він виголосив радіом у Ватикані з приводу девятої річниці вступлення на папський престол. Посланіє було виголошене латинською мовою, а потім передали його й іншими мовами: анґлійською, німецькою, еспанською і польською.

Це сталося перший раз в історії церкви, що папа говорив радіом просто до своїх вірних і світа. Досі видавали папи при таких нагодах тільки письменні енциклики.

В посланію звернувся папа в першу чергу до кардиналів, епископів і священиків католицької церкви, а далі до вірних. Говорив він також і до тих, що відпали від католицької церкви, або до неї взагалі не належали, а далі до богатих і бідних, робітників і хлібодавців, підкреслюючи їхні права й обовязки.

Посланіє закінчено побажанням світови мира й благословенством для всіх.

Промову папи передали в Америці з 150 стацій. Ота передача коштувала $180,000. В Ню Йорку передавали її з многих публичних місць, як приміром з Таймс Сквер, але її там добре не чули.

ГУВЕР ПРО ЛІНКОЛНА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер виголосив з нагоди свята уродин Лінколна промову, яку передано по Америці радіом, а в якій він представив Лінколна як „будівничого в епосі руїни", Президент поклав натиск на те, що розуміти Лінколна, значить в першу чергу повинуватися законам держави.

Потім порушив президент справу взаємин між федеральним урядом і стейтами та горожанами краю. Гувер звернув увагу, щоби не покладатися надто на центральний уряд, бо головна частина відповідальности за край спадає на стейти і громади.

ЗАБРАЛИ БЕЗВАРТІСНІ БАНКНОТИ.

ВАШИНҐТОН.—Бандити напали на „Юніон Стейшен" і ограбили почту, забравши два мішки з банкнотами вартости $807,000. Та потім побачили, що грубо завелися на своїй добичі. Це були тільки половинки банкнотів, які „Ню Йорк Федерал Різерв Бенк" переслав до державної скарбниці. Перші половинки переслано вже давніше.

МАНЯК У ЛІТАКУ.

ШИКАҐО. — В літаку, який летів з Шикаґа до Дітройт зі скорістю 100 миль на годину, сиділи три подорожні. Один з них, Джеймс Менґен, дістав потрясення мозку і хотів за всяку ціну вискочити з літака з висоти 2,000 стіп. Два інші мусіли зводити з ним довгу боротьбу, щоби не допустити до нещастя, яке могло скінчитися катастрофою для всіх.

БЛАГАЄ РАТУНКУ ДЛЯ АРКЕНЗА.

ВАШИНҐТОН. — Ґовернор Парнел говорив радіом про біду в стейті Аркензо. Він просив поспішити з жертвами на Червоний Хрест, щоби виратувати голодуючих у стейті від цілковитого виснаження й смерти.

ПРОТИ ЗНИЖКИ ЦІН.

ДЕЛЬ МОНТЕ (Каліфорнія). — Чарлз Ф. Аббот з Ню Йорку, член екзекутиви „Амерікен Інститют оф Стіл Констрокшен", говорив про спад цін на товари. Він каже, що не треба доводити до драстичних знижок, бо це відібється дуже погано на промислі, бо потягне за собою знижку заробітних платень. Аббот твердить, що промисл мусить приносити відповідні зиски, а коли їх нема, тоді приходить до знижки платень, а це не є бажане.

ПОПАВ НА ГОРАЛЬНЮ.

НЮТОН (Ню Джерзи). — Ліо Ґалчер ходив по фармах разом з двома аґентами і шукав за тими, що ломлять проґибіцію. На фармі „Спарта" не знайшов нічого підозрілого й уже відходив. Але наґло побачив бика, який сунув на нього з рогами. Ґалчер сховався за стирту соломи і при тій нагоді завважив, що це не була стирта соломи, а горальня, прикрита соломою.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРИКОРДОННИЙ КОМІСАР ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ШПІОНАЖУ.

Польського комісаря прикордонної сторожі, Беджинського, проти якого в Німеччині йшов процес за шпіонажу в звязку з прикордонним інцидентом, німецький суд засудив на 10 літ тюрми із врахуванням 7 місяців слідчої вязниці. Сконфіскувану зброю й амуніцію задержують. Беджинський обвинувачений був, що старався розслідити військові тайни та намагався доконати вбивство.

УРЯДОВЕЦЬ АРЕШТОВАНИЙ ЗА КРАДІЖ.

48-літній Н. Червінський, урядовець дирекції публичних робіт у Станиславові вкрав у своїм уряді гроші, покинув жінку та дитину і виїхав до Львова. Тут тратив гроші. Червінського арештували у Львові біля головного двірця. Мав при собі револьвер. Зізнав, що хотів скінчити самоґубством.

ЗМІНИ В РОЗПОРЯДКАХ ПРО АЛЬКОГОЛЬ.

Польська рада міністрів апробувала проект зміни у справі продажі алькоголів. Між іншим проект вводить дозвіл продавати в льокалях і публичних місцях напитки із 4.5 проц. алькоголю, а досі вільно було продавати напитки тільки із 2.5 проц. алькоголю. Цю зміну введено головно з огляду на пиво, яке переважно має вищий процент алькоголю, як це було дозволено. Досі було заборонено продавати алькоголь у неділі і свята від год. 15 одного дня до год. 16 наступного, а новий проект забороняє продавати алькоголь у неділі і свята від год. 6—14.

„НІБЛАГОНАДЬОЖНІ" ПИСЬМЕННИКИ.

Управа союзу большевицьких письменників висловила догану письменникам Солохові (?), В. Імберові та Борисові Пильнякові (цей останній приїздить до Варшави). Їм закидають, що невірно змальовують селянську політику СРСР та не розуміють принципів марксівської точки погляду на літературу. Рівночасно видали розпорядок, щоби повістей тих письменників не видавати та не друкувати в большевицькій пресі.

АРЕШТУВАННЯ ЗА МИТНІ НАДУЖИТТЯ.

У звязку з арештуванням у Львові управителя комісаріяту прикордонної сторожі, надкомісаря Кісілевського, мають арештувати ще інших співвинних у митних надужиттях. Акт обвинувачення міститиме богато надужить як на шкоду приватних людей, так і на шкоду державного скарбу.

ВЛОМ ДО КАПЛИЦІ.

Невідомі злодії вломилися до гр.-кат. каплиці в Товмачі та вкрали підручну касу з 300 зол. і фляшку вина.

САМОВБИВСТВО ЕМІҐРАНТА

На днях у Львові застрілився російський еміґрант, 28-літний журналіст Семен Юріев, який був співробітником москвофільського „Русского Голосу", де підписувався під статтями псевдонімом „Витязевський".

НАЦІОНАЛЬНО - ЛІБЕРАЛЬНА ПАРТІЯ ПРОТИ МЕНШОСТЕЙ.

Центральний орган нац.-ліберальної партії в Букарешті „Вііторул", дуже ганьбить правительство за те, що в болгарськім місті Сілістрії з 68 поліцаїв є 58 Болгарів, 4 Турки й 7 Румунів. Ця статистика, мовляв, доказує, що правительство допустило такий стан справи, що навіть і в світі ніде нема. Якби в світі панували самі румунські лібе-рали, то опріч Румунів ніякий нарід і житиб не смів. Це раз шовіністи, а при виборах страх брехливі.

ЗАБОРОНА ЖЕНЯЧКИ ЄГИПТЯН З ЧУЖИНКАМИ.

З Каіро, столиці Єгипту, повідомляють, що міністерство просвіти видало декрет, котрим забороняє єгипетським студентам тай іншим Єгиптянам, висланим в европейські краї, побиратися з чужинецькими жінками. Єгиптяни очевидно вважають Европейців за меншевартну від своєї расу й знаходять, що в Єгипті ростуть впливи европейських жінок на своїх чоловіків. І нехай хто скаже, що ми живемо не в добі націоналізму, а в добі соціялістичних ідей.

ЗАМЕРЗЛО 130 ЛЮДЕЙ.

У Китаю лютують страшні морози. В Харбіні 48 ст. Цельзія нижче зера. В Манджурії замерзли всі ріки. Над Пекіном лютує хуртовина. Рівночасно хуґа нанесла богато піску з пустині Ґобі: В Пекіні 9. січня замерзло 100 людей. У Тієнціні поліція забрала тіла 30 замерзлих людей. — У Японії сніговія перервала комунікацію в богатьох місцях. В усьому краю заподіяла хуртовина великі шкоди. Розбилося мабуть багато кораблів.

ЩЕ ОДНА ЖЕРТВА В ГОРОДЕНЦІ.

В Городенці помер на удар серця власник пекарні Ґодель Ґлятцер. Його невістка згинула підчас вибуху у жидівській лазні і це нещастя так схвилювало Ґлятцера, що занедужав і закінчив життя. Це вже дванацята жертва катастрофи в Городенці.

БАБУСЯ І ВНУЧКА В ПОЛУМЯХ.

В Поланцевичах у Виленщині вибухла в ночі пожежа. Господар Борткевич і його жінка, збудившись, побачили вогонь пєвтікали з хати, забувши, що на печі спить їхня 70-літня бабуня і 5-літня дочка. Заки вони стямились, полумя так охопило дім, що про ратунок було годі й думати і бабуня з внучкою згоріли в хаті на вуголь.

ЗАСУД БІЛОРУСЬКИХ ПОСЛІВ.

У Вильні закінчився процес проти 4 бувших соймових послів білоруського сел.-роб. посольського клюбу й інших обвинувачених. Прокуратор засуджував діяльність того клюбу як комуністичну змову, що старалася відірвати часть території від Польщі та повалити істнуючий устрій. Бувших послів Гаврилюка, Дворчаніна, Криньчука та Волинця засудили кожного по 8 літ тюрми. Трох інших обвинувачених засудили на кару по 4 роки тюрми, а 3 по 2 роки твердині.

УКРАЇНСЬКІ ВНЕСКИ Й ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ У ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

На пленарному засіданні сойму дня 13. січня ц. р. зголошено від Українського Клюбу такі внески: 1) у справі арештованих українських послів; 2) у справі т. зв. пацифікації; 3) у справі розвязання українських ґімназій у Дрогобичі, Рогатині й Тернополі (про кожну ґімназію окремий внесок); 4) у справі виборчих надужить і 5) інтерпеляцію у справі поведення органів державної поліції в підгаєцькім повіті при виконуванні т. зв. пацифікаційних завдань.

При тому слід зазначити, що маршал сойму, д-р К. Світальський, внеску про пацифікацію не відчитав, а на запит посла д-ра Біляка, чому так поступив, відповів, що мусить познайомитися з текстом, і щойно потім на черговому засіданні зможе внесок відчитати. Таке поступовання маршала є вже наслідком новопринятих реґуляміновик постанов.

САМОГІН У ПІДЛЬВІВСЬКОМУ СЕЛІ.

Поліція викрила в селі Вальдорфі (біля Городка), в хаті Івана Іваська, тайну горальню з усіми потрібними апаратами й механічними уладженнями. Іваськo продавав спірт по 5 зол. за літру та вів бухгальтерію, з якої виходить, що мав багато покупців. Іваська арештували.

ПОВСТАННЯ НА УКРАЇНІ.

На Радянській Україні заното-вано кілька нових виступів повстанчих ватаг. На Полтавщині повстанчий відділ видав до населення відозвку, накликуючи до повстання, щоби на Україні завести „диктатуру українських селян". В кількох місцях спалено рільничі комуни. В Кобиляках вбито голову місцевої ради, Скнаря, а його дім спалено. Між Полтавою і Києвом повстанці нападають на поїзди.

ЗА РЕВІЗІЮ КОРДОНІВ.

Редактор „Республики" Кайзер виголосив у Парижі виклад, в якому, опираючись на матеріялах, зібраних у подорожі на Сході, доказував конечність ревізії кордонів. Рівночасно довідуємося, що в Парижі утворилася спеціяльна орґанізація пацифістів, яка стоїть на становищі, що мир в Европі можна зберегти лише шляхом ревізії кордонів. На чолі орґанізації стоїть Ромен Ролян.

ПОЇЗД ПЕРЕЇХАВ ЖІНКУ.

Дня 13 січня на лінії Делятин-Коломия залізниця переїхала Параску Мосійчук з Коршева (коло Коломиї). Сталося це тому, що в тому місці нема рампи та наслідком сильної мряки. Томуто поїзд зауважено запізно. Машина вдарила в сани ззаду й викинула згадану жінку на шини. Поїзд волік змасакроване тіло на просторі коло 1 км.

СМЕРТЬ 102-ЛІТНОЇ УКРАЇНКИ У ЛЬВОВІ.

На днях у Львові на Хорущині померла Українка Анастазія Швець, у 102-гім році життя. До останнього часу вона ходила пішки до церкви та скаржилась перед священиками, що діти не радо пускають її до храму, побоюючися, що її переїде автомобіль.

ЛЯХИ СТАРАЮТЬСЯ ЗАКРИТИ ПРАВДУ ПРО ПАЦИФІКАЦІЮ

В ҐАЗЕТАХ КОНФІСКУЮТЬ ПРОМОВИ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ У СОЙМОВИХ КОМІСІЯХ.

ЛЬВІВ (Західня Україна). — Перевівши широку „пацифікацію" Галичини й наробивши собі клопоту на міжнароднім терені, Ляхи тепер стараються ріжними способами закрити правду про пацифікацію. Ляцька поліція, жандармерія, шпиґуни та ріжні „оборонци Польщі" стараються залякати українське населення, щоб воно не ґоворило нікому правди про ляцькі звірства.

В українських ґазетах цензура старанно викреслює промови українських послів, які вони виголошують у соймі та в комісіях сойму. Цензура конфіскує навіть ті части промов, які були видрукувані у варшавських та інших польських ґазетах. Зате без найменшої уваги вона пропускає промови ріжних напасників на Українців та пояснення й оборону представниками влади поведення польських пацифікаторів у Галичині.

ПОЛЬСЬКА ПОРАЗКА В ЖЕНЕВІ.

Урядова польська преса старається вислід нарад Головної Ради Ліґи Націй у справі пацифікації Галичини, виборчих надужить та подій в Горішньому Шлеську представити якщо не перемогою польської диплоьматії, то в кождім разі добрим закінченням справи для Польщі. Міжтим опозиційна до уряду польська преса, яка не менш урядової є ґурра-патріотичною й ворожою до непольських національностей у Польщі, признає, що Польща в Женеві потерпіла дуже тяжку поразку.

Так, наприклад, ендецький орґан „Курєр Львовскі" між іншим пише: „Чим є для Польщі женевська ухвала, не можна мати двох думок. Бо з кожної букви, з кожного речення пробивається наша поразка. Польський сенатор Корфанти, опираючись на безпосередніх відомостях з Женеви, вже в суботу ранком опублікував статтю, в якій говорить про польський Седан у Женеві.

Та поза тим ця преса старається звалити всю вину за пацифікацію та терор супроти непольських національностей на уряд, заявляючи, що польський нарід також терпить від цього уряду й не повинен за його провини відбувати „покуту".

ОГРАБИЛИ ПОЧТОВИЙ АМБУЛЯНС.

Біля Ополя на почтовий амбулянс напало трох невідомих, узброєних револьверами людей. Вони звернули амбулянс у ліс і забрали гроші, які були в почтових мішках. Напасники втекли в нічній пітьмі. Скільки вони забрали грошей, ще не відомо.

УКРАЇНЦІ МАЮТЬ ЛИШЕ ПЛАТИТИ ПОДАТКИ.

На засіданню буджетової комісії сойму 22. січня ц. р. український посол Пеленський виголосив довшу промову з нагоди буджету міністерства праці й суспільної охорони. Посол Пеленський підніс, що в обрахунки цього буджету не входять ані один сотик на допомогу українським гуманітарним установам.

Нема також ні сотика на допомогу українським інвалідам, яку Польща має робити на підставі міжнароднього рішення в справі допомоги інвалідам. Нема жадних призначень коштів на українські діточі захоронки, на каси хорих, шпиталі й т. п.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЮЮТЬ СТРАЙКАРІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — По відомостях з Персії перський уряд видав зарядження, щоб з Персії висилати знову в Росію всіх тих, котрі відти перейдуть на перську територію без пашпорту й відповідної візи. Зарядження це перський уряд зробив на вимогу московського комуністичного уряду, бо останніми часами на перську територію все більшими масами тікають з Росії селяни, які ратуються від переслідувань та примусової праці на радянських державних шовкових плянтаціях.

В Азербейджані, від перського кордону аж до Каспійського моря, відбулися повстання населення проти комуністів і тепер учасники повстання також тікають до Персії. З Баку прийшли до Персії відомости, що там був страйк робітників на нафтових промислах. Робітники домагалися збільшення платні й зменшення годин праці. За це чека тепер арештує активніших страйкарів та розстрілює провідників страйку.

НІМЦІ ДОМАГАЮТЬСЯ РЕВІЗІЇ ВОЄННИХ БОРҐІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Значною більшістю голосів райхстаґ постановив домагатися перед державами антанти ревізії міжнародніх воєнних борґів. Предложення комуністів і фашистів та інших крайно правих груп, щоби негайно припинити сплату репарацій по пляну Йонґа, або домагатися негайної зміни репарацій, більшістю голосів відкинено.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES;		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498: Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КЛОПОТИ З БАЛАКУЧІСТЮ

Саме тепер мала розпочатися у Филаделфії розправа перед військовим судом проти ґенерал-майора Смедлея Д. Ботлера за те, що він обидив італійського диктатора Мусолінія. Критикуючи диктатуру, ґенерал Ботлер згадав про одну з інспекційних подорожей Мусолінія, підчас якої його автомобіль нібито їхав з надзвичайною скорістю і переїхав на смерть 6-літню дитину. Це одначе не зворушило Мусолінія, бо він навіть не спинив автомобіля, а поїхав далі, говорячи: Що значить життя малої дитини супроти добра держави?

Оту промову Ботлера рознесли часописи не тільки по Америці, але й по цілім світі. І цілком природно, що на неї зареаґував Мусоліні та вимагав через італійського амбасадора у Вашинґтоні від американського уряду сатисфакції, бо оті закиди походили від високо поставленої військової особи.

Вашинґтонський уряд перепросив Мусолінія, бо нічого іншого не міг зробити. А ґенерала поставив перед військовий суд.

Коли би судити цей інцидент з боку симпатії до осіб, які тут заанґажовані, то без сумніву, ґенерал Ботлер був би вийшов побідником. Колиж руководитися холодним розумом, то треба признати, що Ботлер поповнив промах. Людині, яка займає високе, урядове й відповідальне становище, не ялося втягати свою владу в таку дражливу ситуацію. А крім цього треба памятати на те, що можна бути ворогом фашистівської форми правління й можна боротися з диктатурою фашистів і з Мусолінієм, але ту боротьбу треба вести річевими арґументами, а не треба наводити фактів, які не стверджені, а які можливо поширюють засліплені вороги фашистів, не здаючи собі справи, що цею дорогою вони самі собі найбільше шкодять. Бо таким одним непровіреним фактом підкопується дуже часто значіння розумних і дійсних арґументів. Так воюють звичайно дрібні й дешевенькі аґітатори і демаґоги, котрим ходить о хвилевий дешевий успіх.

Та дуже можливо, що те, що говорив Ботлер, є дійсною правдою. В такім випадку треба було бути Ботлерови консеквентним і тої правди доходити. Та й це було би тільки сензацією, а нічим іншим. Зате та сензація дорого кощтувала би, бо вона спричинила би замішання в американсько-італійських офіціяльних зносинах. А тоді не виплатилася би шкіра за виправу. Те повинен був Ботлер мати на приміті, коли говорив як активний ґенерал-майор на політичні теми і порушував таку дражливу квестію як диктатуру Мусолінія.

МИНУЛА ВІЙНА Й МАЙБУТНЯ

Світова війна показала, що далеконосна артилерія в минувшій, як також у будучій війні буде відігравати велику ролю. В минувшій війні старалися всі зробити свою артилерію як найбільше далеконосною. Не всім одначе вдалось розвязати це питання. Одинокі Німці під проводом проф. Равфенберґа й Ебергардта сконструували в Німеччині в заводах Крупа далеконосну гармату 35.5 цм., що змогла обстрілювати французький штаб на віддаль 60 км. за фронтом.

Як це зроблено, нині не є тайною. Тереотично прийшли до переконання, що колиб удалося стрільно викинути з рури з великою початковою скорістю на височину 40 км. то це стрільно в наслідок невеликого опору дуже в тій височині рідкого повітря змоглоб полетіти далеко дальше, як це досі думали. Щоб стрільно летіло вище в гору, поріщено було робити вистріли не під кутом 45 степенів, як це було досі, а під 50 степенів. При звичайних гарматах стрільно найдальше полетить тоді, коли його вистрілити під кутом в 45 степенів. Виробивши теоретичні основи, зачато працювати над тим, щоби сконструували гармату, пригідну до стріляння на віддаль 100 км. На жадання військової команди побільшено цю віддаль на 120 км. з тією метою, щоби могти обстрілювати Париж. В гармату 38 цм. всаджено ще окрему селенову руру проміром в 21 цм., довжиною в 32 метри. В той спосіб досягнено того, що стрільно тягаром в 117 кґ. вилітало з рури з початковою скорістю в 1,600 метрів на секунду. Приготовання і проби тревали до початку 1918 р. В січні 1918 року вивезено ці гармати на заздалеґідь вже приготовлені позиції 10 км. за фронтом. Дві гармати були на бетонових підложах, а одна на залізничих шинах. Довго працювала армія над приготованням до того всього. Будовано бетонові підложа до глибини в 100 метрів, розбудовувано муніційні камери, землянки для вояків. Гармати обслугувались матросами, перебраними в уніформи сухопутного війська. Все це держалось в тайні. При стрілянні з тих гармат мусілось враховувати напрям на силу вітру до височини 40 км., ріжне тиснення ґазів при вистрілі, в залежности від загальної погоди, дальше й те, що за час лету стрільна до Парижа в наслідок обороту землі властива ціль віддалялась від цілі обрахуваної на 1 км. на схід ітд. Час лету стрільна до Парижа тревав 3 мінути. Щоб обминути випадки, коли стрільно, прийшовши на місце, не вибухне, приroблено до нього ще окремі запальники, що давали змогу привести стрільно до вибуху навіть тоді, коли воно в час лету обернеться з невідомих причин.

Дня 23. березня 1918 року полетів перший вистріл в год. 7 рано. За 3 мінути і 6 секунд він був вже в Парижі на віддаль 128 км. Стріли були точні і попадали в намічену ціль, кождих 20 мінут. Думали спочатку в Парижі, що це німецькі летуни напали на Париж, а відтак говорили, що десь в парижських лісах Німці мають тайну гармату. Колиж обстрілювання Парижа не переставало, а повторювалось щоденно, почали з Парижа втікати люде, комунікацію не можна було вдержати в порядку і т. д. Французька команда поробила всі заходи, щоб відкрити гармати і таки відкрила, побачивши за німецьким фронтом нові шини, що їх передше там не було. Точно встановити місце постою гармат не змогли, бо все це було добре закрите перед летунським оком, а відтак по напрямі та силі голосу не можна було нічого встановити тому, що стріляли богато гармат нараз. Дня 2. травня обстріл перестав і Французи думали, що то їх летунський наступ знищив бомбами німецькі гарматні позиції і розбив самі гармати. Німці перевезли тимчасом гармату на шинах на таке місце, що було віддалене від Парижа лише на 105 км. і 27. травня зачали знова обстріл, що тревав без перерви аж до 9. серпня, коли то німецький фронт мусів трохи цофнутися взад.

Кругло віддали Німці на Париж 360 стрілів. Французи мали 900 ранених та вбитих і богато шкід в домах. Трома гарматами не можна було більше осягнути при тому, що час видержання гармати був дуже короткий. Однак моральні успіхи були дуже великі. Колиб були Німці виробили більше таких ґамат, то можливо, що булоб воєнне щастя перехилилось на їх бік.

Зараз по війні ці гармати по всім правилам техніки понищено, як рівнож понищено й машини, що були скоструовані для виготовлення тих гармат. Німці не мають тепер гармат, але за те мають їх Французи та Англійці, як про це писала давніще вся світова преса, що вистрілюють кулі вагою в 160 кґ. на 120 км.

Як відомо, на кораблях можна уставляти богато тяжчі гармати як на суші, тому, що їх там не треба перевозити, а вони рухаються разом з кораблем. Англійські кораблі мають гармати 40.6 цм., але їх далеконосність зовсім не відповідає модерним вимогам. Ними можна стріляти лише на 46 км. З огляду на це техніки старались підвищити скорість стрільна, щоб тим способом дати йому змогу пробити в ворожому кораблі й найгрубші панцирі. Варто завважити, що стрільно такої гармати важить понад 1000 кґ. З тактичного боку далекострільні корабельні гармати невигідні тому, що на таку велику віддаль не можна доглянути, чи гармати цільно стріляють, чи ні, і по друге, в рухливий корабель досить трудно вцілити на таку велику віддаль. Рішаючим боєм фльоти є бій на малу віддаль. Далекі стріли можуть знищити на кораблі лише зовнішню надбудову, але не ушкодити корабель так, щоби він вийшов з бою. В близькому бою грає ролю як артилєрія так і торпеди і в залежности від цільности обох родів зброї буде вирішений морський бій. При далекострільних гарматах велику ролю буде відігравати летунство, що одиноке може бачити дальше, як звичайними приладами і донести про все головній команді. Теперішними приладами можна бачити досить точно на віддаль в 28 км.

Швайцарська армія одержала нові карабіни. Сконструовано їх в фабриці в Берні. Тепер ведуться з новими карабінами проби. Новий карабін є на 6 цм. довший від старого, але й богато лекший. Калібер нового карабіна є 7.54, а старого 7.56. Муніція залишається стара і тому через щільніше стиснення кулі в рурі само стріляння буде більш прецизне. Поодинокі части карабіна можна вимінювати без нічого і до того всього цей карабін є богато дешевший від старого.

Склад німецької армії виносить тепер 100 тисяч людей. Старі річники тепер відходять, а нові приходять. Як загально говорять, прохань о приняття до армії є поверх 100 тисяч. З тих всіх вибирають що найкращих людей. В теперішній армії по її складі є 53% з міста, а 47 з сіл. Тепер виходить з армії дуже богато старих вояків ще з часів світової війни. Час служби треває 12 літ. За той час вояків вчать передовсім обходитись з ріжними родами зброї, а відтак дечого такого, що може придатись пізніще по виході з армії, як сільське господарство і т. д. В загальному служба не є монотонна.

Франція проводить тепер укріплення своїх східних границь проти Німеччини й Італії. До праці запряжено найкращих військових техніків. Задумано створити одну залізнобетонову лінію з 300 фортами, мимо всіх миролюбивих запевнень в Женеві підчас конференції роззброєння. Форти вбудовані в землю. Гармати закриті. Все це має бути зроблене за 3 роки. В Альпах будуються нові дороги, тунелі, уставляються гармати для обстрілу Льомбардії. Всі форти будуть мати дуже мало людей. Обслугувати їх будуть машини. Всі мостові причілки на Рені укріплено сильно. Кромі того будують Французи ще рухомі окопи на шинах з бетону, щоб їх можна було транспортувати скоро в загрожені місця. Там монтується тяжкі й легкі гармати, як також готові дротяні запори. Такі окопи, приїхавши на місце бою, зараз скоро укріпляться і будуть опірною точкою бою. Получення між поодинокими фортами будуть виключно підземні. Також в запіллю будуються підземні тунелі длятого, щоб незамітно можна було ввести в форти резервові частини і охоронити їх перед ворожим огнем. Залізниці при фронтовій полосі також мають їздити під землею. Це булоб дійсне чудо воєнної техніки. Так принаймені твердять воєнні специялісти. Всі підземні кватири і касарні мають не лише вентилятори, телефони і кухні, розміється все електричне, але й купелі. Деякі форти є правдивими лябіринтами, як каже французька преса. Каблі і сиґналізаційні приладдя вкопано найглибше в землю. Деякі форти закриті лісом, другі вкопані глибоко в землю, а інші знова, над Реном, заглядають на німецький бік зовсім виразно.

Це є французька миролюбивість. Пацифізм для експорту на зовні, а узброєння для себе. Так робиться політику.

Генерал Людендорф випустив у світ книжку під заголовком „Загроза Світової Війни". Як старий досвідчений мілітарист, він бачить дуже далеко вперед. Він передбачає загальну мобілізацію на 1. травня 1932. В своюму творі він розглядає союзи: Франція, Польща, Чехія, Румунія й Сербія. З другої сторони стоять Італія, Австрія, Угорщина, Болгарія, Туреччина й Німеччина з Англією. По відношенні сил другий бльок буде слабший. Супроти 7,250,000 вояків ворогів виступають 500,000 Італійців, 115,000 Німців, 30,000 Австрійців, 35,000 Мадярів, 180,000 Англійців зі 150,000 англійської міліції, що творить 1,510,000 вояків. Колиб у цей союз вдалось втягнути ще Москалів, то вониб дали 5 до 7 міліонів людей, Туреччина далаб 1,000,000, а Болгарія кількасот тисяч. Заки бої з Францією та Бельґією набралиб повного розмаху, Москалі напалиб на Польщу. Тереном боїв булаб в першу чергу Німеччина. Вона зі своєю 100,000 армією та 15,000 маринаркою незмоглаб себе оборонити. 150,000 німецької поліції не входить в рахунок тому, що вона мусілаб подавлювати всякі комуністичні розрухи в нутрі краю, а до того вона є замало по військовому зорганізована. Німці невишколені малиб зразу бути переладовані в потяги і їх вишколилиб Англійці й Москалі і відтак кинули на фронт. В цій борні відограли би Українці невелику ролю. Вони піднесли би повстання проти Польщі і це все. І не бере він в рахунок Великої України і її бажання скинення з себе большевицького ярма. В книжці виложений цілий плян війни досить фантастично з метою зацікавити народ військовим ділом.

—о—

Карло Чапек.

ЗАГИБІЛЬ РОДУ ВОТИЦЬКИХ.

(Гумореска).

Петро Берковець, уже також тоді не жила! А тота пані Катерина, прошу я вас, не має ніде ніякого нагробника! Перепрашаю, чи це також може припадок, що пані Катерина сходить нам зі світа незадовго після смерти свого чоловіка? Що? Припадок? Чи може тут також є причиною ті нещасні події, задля яких Його Королівська Величність оставив пана Янка Божій справедливости?

— Це зовсім можливе — признав д-р Мейзлик з трохи більшим зацікавленням.

— Це зовсім певне — сказав Дівішек не допускаючи ніяких можливостей. — Тепер уже хіба розумієте, хто кого вбив і як це все зі собою вяжеться. Смерть пана Янка не цікава для нас, бо він пережив ті нещасливі випадки. Інакше король Юрій не приказував би йому, щоби за них корився Богові. Ми маємо розслідити, хто вбив пана Петра, як закінчив життя пан Генрих, де поділася пані Катерина та що з тим усім мав до діла Іван Скалицький!

— Чекайте, — сказав д-р Мейзлик — запишімо собі особи:

1. Петро Берковець — убитий.

2. Генрих Берковець — згинув у бою, чи так?

3. Катерина — пропала безслідно.

4. Янко Скалицький — полишений Божій справедливости. Чи так?

— Так, — признав архівар моргаючи із захвату очима. — Та ви повинні говорити: пан Петро Берковець, пан Янко і так далі. Отже...

— Отже ви виключаєте цю евентуальність, — говорив д-р Мейзлик — щоби Янко вбив свого зятя Петра Берковця, бо колиб так сталося, мусів би станути перед судом присяглих.

— Мусів би станути перед королівським судом, — поправив його архівар. — Зрештою все добре.

— Та заждіть: остається нам іще Петрів брат Генрих. Найправдоподібніше Генрих убив свого брата.

— Виключене — промимрив архівар. — Колиб убив свого брата, не поставили би йому в церкві нагробника — а бодай не так зараз близько.

— Ага. То Генрих вислав до свого брата вбийника, а сам згинув у якійсь битві, що?

— То чогож король попрікав панові Янкові за запальчивість? — призадумався архівар і вертівся неспокійно.— А де нам дінулася Катерина, га? — Правда, — промимрив д-р Мейзлик. — Знаєте, це скомплікована справа. Скажімо, що Петро приловив Катерину на горячому вчинку з Генрихом і вбив її. Про це довідався її батько та в гніві вбив свого зятя.

— Це також неможливе — спротивився Дівішек. — Колиб Петро вбив Катерину за подружу зраду, то її батько з тим погодився би. Добродію, коли ходило про такі справи, люди тоді були дуже строгі.

— Чекайте, — призадумався д-р Мейзлик. — Та скажімо, що вбив її. Може мав з нею якусь суперечку.

— То чейже поставив би їй нагробник — похитував головою архівар. — Це не згоджується. Пане, я собі вже від року ломлю над цим голову та ніяк не можу того якось склеїти.

— Гм, — сказав д-р Мейзлик і пильно глядів на невеличкий спис осіб. Проклята справа. Може недостає нам когось пятого?

— А вам навіщо того пятого? — з обуренням спитав Дівішек. — Таж навіть із чотирма людьми не можете собі дати ради?

— Тож це мусів бути один із тих двох, що вбив Берковця: або його тесть, або його брат, та до старого чорта — крикнув нараз — слухайте, це зробила Катерина!

— Боженьку, — видушив архівар — я навіть ніколи не подумав про те! Ісусе Христе, вона могла би це зробити? А що з нею далі могло би статися?

Докторові Мейзликові від напруженого думання почервоніли вуха. „Зараз — сказав, зірвався та став нервово ходити по хаті. — Ага, ага — озвався — зачинаю вже це розуміти! А то раз історія! Так, воно зґоджується. Пан Янко відграє тут головну ролю! Ага, перстень затіснюється! Тому Юрій — тепер уже розумію! Слухайте, то був хитрий лис із того короля Юрія!

— Це був, — сказав із пошанівком Дівішек. — Добродію, це був мудрий володар!

— Тож дивіться, — говорив далі д-р Мейзлик, сідаючи на своїм власнім каламарі на столі — з тою справою було мабуть так. Я скажу, що воно так було! Отже ґіпотеза, що ми її приймемо, мусить узяти під увагу всі дані факти. І найменша обставина не може з нею не поґоджуватися. По друге, всі факти мусять получити одна нерозривна звязь. Чим одноцільніша, звязкіша та непереривна ця звязь, тим правдоподібніше, що було так, а не інакше. Називаємо це реконструкцією вчинку, розумієте? Ґіпотеза, що всі стверджені факти получить у найзвязкішу та найвиразнішу звязь, має для нас безумовно найбільшу вартість, знаєте? — говорив д-р Мейзлик і глядів строго на архіваря. — Ось наше методичне правило. — Так —, признав згідно архівар.

— Отже факти, що їх мусимо взяти під увагу, наступають по собі у такому правдоподібному порядку:

1. Петро Берковець оженився з Катериною; 2. Його вбито; 3. Катерина пропала безслідно; 4. Генрих тратить життя в якімсь бою; 5. Король докоряє Янкові Скалицькому за його запальчивість; 6. Одначе не позиває його перед суд. Янко Скалицький тому якимсь робом у праві. Чи це всі дані факти? Певно. Отже далі: Зі згідности тих фактів виходить, що Петра не вбив Генрих ані Янко. Хтож міг це зробити? Мабуть Катерина. Здогад цей можна піддержати тим, що по Катерині не маємо ніякого нагробника. Певно закопали її десь, наче собаку. Чомуж не станула перед ніяким судом? Певно тому, що якийсь запальчивий местник убив її в першому гніві. Був би це Генрих? Хіба ні. Колиб Генрих відібрав Катерині життя, старий Янко був би з тим може погодився. Тому король не мав би причини осуджувати його запальчивости. Отже з того виходить, що Катерину вбив її власний батько, що не тямився в гніві. Є ще питання, хто вбив в оружнім бою Генриха. Пане, хто це вчинив?

— Не знаю, — зітхнув змучений архівар.

— Таж Янко, — крикнув д-р Мейзлик. — Чоловіче, таж нікого більше вже не маємо! Тепер нам ціла справа заокруглюється, розумієте? Бо слухайте: Катерина, жінка Петра Берховця, за... гм, запалала, як то кажуть, грішним коханням до молодшого брата Генриха.

— Маєте на це докази? — спитав Дівішек дуже зацікавлений.

— Це випливає з льоґіки фактів — сказав рішучо д-р Мейзлик. — Бо слухайте, справа все обертається довкола грошей або жінки. Ми це знаємо. Та тут мусимо віднайти причину, задля якої Катерина вбила би свого чоловіка. А я вам кажу якнайрішучіше — доказував д-р Мейзлик сильним голосом — що це вона зробила!

— Я прочуває це, — зітхнув архівар сумно.

— А тепер виступить на сцену її батько, Янко Скалицький, як местник родини. Вбє свою дочку, бо не хоче її віддати в руки ката. А потім викличе на двобій Генриха, бо той нещасливий юнак є співвиновником убивства й упадку його дочки. В тім двобою Генрих згине з мечем у руці. Є ще інша альтернатива: Генрих боронить Катерини власним тілом перед розлюченим батьком і гине в бою з ним. Та ця перша альтернатива ліпша. Отже маєте тут ті нещасливі події. А що король Юрій знав, як мало людська думка покликана осуджувати вчинок такий незвичайно справедливий, зовсім оправдано поручає страшного батька, запальчивого местника Божій справедливости. Порядні присяжні судді поступили би таксамо. Рік пізніше старий Янко вмирає з жалю та самотини.

— Амінь! — докінчив архівар і зложив руки на грудях. — Так то це все сталося. Король Юрій, як я його знаю, не міг зробити інакше. Слухайте, той Янко, це гарна, одначе строга людина, що? Тепер ця подія вже зовсім ясна. Людина просто бачить це все перед очима. А як це все лучиться з собою — дивувався архівар. — Прошу вас, ви прислужилися неоцінено нашому історичному знанню. Воно кидає драматичне світло на тодішних людей тай взагалі... — Дівішек зробив рукою рух на знак безмежної вдячности. — Коли вийде моя „Історія володіння короля Юрія з Подєбрадів", позволю собі прислати вам один примірник. Побачите, як я там опрацюю науково цю подію.

За якийсь час справді дістав д-р Мейзлик величезну книгу „Історія володіння короля Юрія з Подєбрадів" із горячою присвятою архіваря Дівішека. Прочитав її від дошки до дошки, бо — треба признати — був уже гордий з того, що брав якусь участь в опрацюванні наукової праці. Та не найшов ніде нічого. Щойно на 471 сторінці в бібліографічних поясненнях прочитав таке:

„Шебек Ярослав, Реґеста XIV і XV. століття, стор. 213., лист пана Володислава Пхача з Олешни до пана Івана Боршовського з Черчан. Цікава, науково досі недосліджена історія про Янка Скалицького зі Скалиці, заслугує на спеціяльну увагу".

(Із збірки „Povidky z jednej kapsy" (оповідання з одної кишені), переклав М. Н.)

ПРОТОКОЛ З ЗАСІДАННЯ ЕКЗЕКУТИВИ,

яке відбулося в днях 22. і 24. жовтня 1930.

Присутні: гол. предсідатель Микола Мурашко, гол. фін. секретар Роман Слободян, завідатель „Свободи" Петро Маціновський і гол. рекордовий секретар Іван Каштанюк.

На деннім порядку слідуючі справи:

Ситуація, спричинена знущанням Польщі над Українцями. Участь у конґресі Обеднання.

Фінансова скрута в краю. Інвестиції У. Н. Союза.

Просьби і скарги.

По передискутованню наспілих страшних вістей про знущання Польщі над Українцями стверджено, що негайна поміч і якнайсильніший протест сейчас потрібні і тому ухвалено, щоби крім репрезентації відділів на конґрес Обеднання вислати від головної управи особисту заяву попертя акції допомогової і протесту в таких формах, як їх конґрес ухвалить, жертвуючи сума $1,000 на найбільше потерпівших, та активну участь у демонстраційних протестах.

Репрезентацію екзекутиви на цей конґрес припоручено гол. предсідателеви М. Мурашкови і гол. рек. секретареви І. Каштанюкови. Інші члени екзекутиви являються як уповновлажені представники своїх місцевих відділів.

Через економічну і фінансову скруту в краю і в цілім світі навіть такі певні інвестації як муніціпальні бонди, на перших моргечах і готівка в банках, яку тяжко в таку пору інвестувати, себто навіть такі інвестації, які має У. Н. Союз, знайшлися в тяжкім положенню. По довшій і вичерпуючій дискусії, на підставі опінії правних і фінансових дорадників, порішено не допускати залеглостей у стяганню процентів і сплат морґечових інвестиций, хочби це доводило до перебрання майна на власність, у якім то разі старатися такі маєтки передавати в інші руки з більшою бондовою ґарантією. Нові морґечові інвестиции робити з якнайбільшою обережністю та по можности якнайнижчі після обниженої вартости маєтків. Маєток перебрані за неплачення сплат і процентів, а то апартамент під ч. 500 і 502 ул. Болдвин і ріг Вейверлі в Джерзи Сіти, Н. Дж., ухвалено за зворот всіх страт і коштів, а також зворот залеглих сплат і процентів до каси У. Н. Союза, передати на власність братів Алберт А. Гендел і Артур Дж. Гендел за відповідною ґарантією — бондом.

Маєток під ч. 409 Ґров ул. в Джерзи Сіти, Н. Дж., перебрані в той сам спосіб, покищо задержати й адміниструвати, поки не знайдеться хтось, що в той сам спосіб зможе їх від організації перебрати.

Інвестиції в муніципальних бондах, хоч виказують обнижену вартість на біржі, однак у своім реченці мусять вернутися до номінальної своєї вартости, можуть спокійно дожидати свого реченця, однак з огляду, що і многі муніципалії є надто обдовжені й консеквентно з приводу загальної кризи економічно-фінансової знайшлися в труднім положенню і мають горожан оподаткованих до найвищого степеня, з того приводу декуди доходить до поважних заворушень.

Наслідком такого стану й банкові операції зістали спаралізовані тай не представляють вже тої певности, що перед кризою. Наше положення трудне ще тим, що ми є в позиції, в якій нам конечно інвестиції продовжати. Не ходить лиш о те, що досі інвестовано, але й о те, як дальше інвестувати. В такій ситуації капітал, ульокований в бондах, треба вважати мертвим аж до реченця їх реалізації і тому туди всіх грощей організації інвестувати не можна. В банках і в найліпші часи, з огляду на малий процент, держати більші суми не є корисно. Реальна власність так знижена на вартости й так обдовжена, що для наших 50% інвестицій їх бракує зовсім. Нові будівлі будують дуже рідко і таку інвестицію дістати дуже тяжко.

Рішено отже ніяких радикальних змін не робити, а готівку, яка громадиться по банках, льокувати дальше в перших морґечах і муніципальних бондах, із захованням усіх можливих обережностей, з огляду на загальне економічно-фінансове положення.

По перегляненню наспівших просьб ухвалено ряд запомог членам і членицям У. Н. Союза, з чого точний звіт міститься осібно.

Дві наспівші скарги, одну з відділу з Рочестер, Н. Й., а другу з відділу з Сиракюз, доручено полагодити особисто гол. предсідателеви на місці. В першій справі розходиться о пояснення відділовому урядови, що уділювання запомог членам не залежить від ухвал відділу, тільки від ухвал екзекутивного комітету, а обовязком головного фінансового секретаря є перед висилкою друків на аплікацію о запомогу провірити, чи в данім випадку уділення запомоги є статутом передбачене і взагалі можливе, тому, щоби не наражати членів на даремні кошти аплікації. Тому, що член може отримати запомогу тільки один раз в році, то й гол. фін. секретар має не лише право, але й обовязок відмовити висилки друків на аплікацію для таких петентів, що вже в тім році один раз запомогу одержали.

В другій справі розходиться о брак формальности при видаванню переступних листів членам, яких відділ, проти їх волі, але згідно з бажанням більшости членів, хотів позбутися. В тій справі треба особисто обидвом інтересованим сторонам пояснити, що в упорядкованій організації не можна рядитися на підставі засади „клин клином", або одну неправильність другою виключати, бо такі справи постановляє статут, та при повнім його застосованню відділ має не лише силу, але й обовязок приписаний лад у відділі втримати, а в конечности непожаданого елементу позбутися, не даючи йому підстави для інтервенції адвокатів або суду.

Відтак розведено дискусію над розвитком акції щодо заснування окремих відділів доростаючої молоді і пластових дружин при У. Н. Союзі. Стверджено, що розісланий у тій справі квестіонар до відділів вертається дуже пиняво. Покищо лиш одна третя часть відділів виповненням квестіонаря повідомила головну управу, де і в якім числі знаходиться така молодіж, з якою вже можнаб якусь початкову акцію розпочинати. З того, що досі наспіло, виходить, що ми з тою акцією виступили передчасно, бо покищо нема з ким і для кого в тім напрямі працювати. Найцікавіше, що тим самим квестіонарем намірено було зібрати потрібні дані також щодо акції в справі Сиротинця. З надісланого виходилоб, що сиріт майже нема, а ті, що є, ніякої організованої допомоги від Союза не потребують.

З уваги на те, що лиш одна третя чать відділів квестіонар звернула, і то якраз та часть, у котрій дійсно нема молодих кандидатів на осібні відділи, пластові гуртки, тай нема сиріт, про що й сам поспіх з відповіддю до певної міри свідчить, рішено здержатися з оцінкою ситуації аж до часу зібрання відповідей від решти відділів, а покищо, з огляду, що така поважна часть відділів виказала майже цілковитий брак молодіжи в рядах Союза, розвести кампанію за орґанізовання дітей.

В тій цили постановлено проголосити тримісячну кампанію єднання дітей до У. Н. Союза, а то в листопаді і грудні 1930 р. та в січни 1931 р., з нагородами для орґанізаторів, як слідує: 1) $100, $60 і $40 за три найвищі числа зорґанізованих дітей; 2) Незалежно від першої нагороди $20 за 25 або більше дітей, $15 за 20 до 24 дітей, $10 за 15 до 19 дітей і $6 за 10 до 14 дітей; 3) За кожду приняту дитину виплатити 50 центів місцевим секретарям.

З огляду на наближаючийся реченець річних зборів головного уряду стверджено, що найвідповіднішим буде тиждень, зачинаючийся днем 16. лютого, і так поручено гол. рек. секретареви, згідно з §56 статута У. Н. Союза, проголосити.

На тім засідання екзекутивного комітету закінчено.

І. Каштанюк,
гол. рек. секретар.

З ЖІНОЧОГО РУХУ В АМЕРИЦІ.

КОГУС, Н. Й.

Дня 20-го жовтня м. р. відбулися в нас загальні збори українського жіноцтва в справі заснування відділу Союза Українок.

Збори відкрила гром. М. Шаршанович, подаючи їх ціль і попросила громадянина Д. Зальопаного, щоби виголосив реферат про завдання української жінки.

Гром. Зальопаний обговорив широко змагання українського жіноцтва до орґанізації своїх сил. Дальше прочитано статут, до якого гром. Зальопаний давав вдоволяючі пояснення.

Предсідателька завізвала жіноцтво, щоби вписалося до жіночої орґанізації. На початок вписалося 16 жінок та вибрано уряд, до якого увійшли слідуючі: М. Шаршанович, голова; К. Заблоцька, заступниця й орґанізаторка; Т. Мазурик, фін. секр.; А. Мазурик, рек. секр.; М. Кушнір, касієрка; М. Вареница, заст. касієрки.

Дальше ухвалено порозумітися з головним урядом Союза Українок в Америці і приступити до поширення орґанізації та занятися приабиранням гроша на медичну допомогу. Громадянка М. Кушнір жертвувала гарне вишиття на цей фонд.

Рішено підпирати часопис „Жіноча Доля" й запренумерувати кілька часописів. Відтак предсідателька зарядила збірку, на якій закінчено збори.

Н. Н.

„ФАБРИКА" ГРОШЕЙ.

Поліція викрила фабрику фальшивих монет у хаті І. Стеця в Наварії. В нього найшли багато 5, 2, 1-золотівок, 50, 20 і 10-сотиківки та машини, відливарню, матрици, форми і т. д. Машини ті купив Стець у Едв. Вісневського. Вісневського поліція арештувала також.

— о —

ЗАТОПЛЕНЕ МІСТО.

З Єрусалиму подають, що Червоне море наслідком невідомих причин вийшло з берегів і залило більшу частину міста Акаба, при чому згинуло чимало людей. Акаба належала до найкращих міст у Трансйорданії і його звали „жидівською Геллядою".

ДЕЩО ПРО ТЕЛЕФОНИ.

Статистика виказує, що на цілім світі є 34,400,000 абонентів телефонів. Скількість тих абонентів зростає що року на 1,750,000. Австралія має тільки 760,000 осіб, чи установ, що абонують телефон. В Америці на 100 горожан припадає 16 телефонів.

ПОРУЧНИК УБИВ ЖІНКУ.

У Кракові вбив кинжалом свою жінку резервовий поручник 17 п. п., Мечислав Коханек. Причина: родинні непорозуміння.

ЖЕРТВА УКРАЇНСЬКОГО АРТИСТА.

Олександер Носалевич, відомий наш оперовий співак, тепер в опері у Вісбадені, переслав з нагоди нового року 5 нім. марок на „Рідну Школу".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Коляда на Рідний Край.

В нашій місцевости зорганізовано комітет колядників з членів Українських Національних Організацій. Кождому з членів призначено секцію й щоби дібрав собі колядників. Всі призначені комітетом колядники виповнили свою задачу з охотою.

Ходили колядувати старші громадяни, старші студенти й шкільні діти. Брили по пахи у снігу, щоби з нагоди Різдва Христового зібрати жертви для наших братів у Рідному Краю.

Відчули біль наші громадяни, бо помимо великого безробіття складали жертви, хто що міг, щоби ратувати наших братів від ворожого дикунського наступу.

Двох громадян, а саме: Тома Кондрасевич і Петро Фірман сами пішли колядувати по своїх знакомих, бо комітет через похибку оминув їх секцію. Зібрані гроші вони доручили комітетови, щоби вислати разом. За це цим двом, повище згаданим громадянам, належиться окреме признання.

1-ша група. Колядували: Андрій Данів, Олекса Шкляренко і В. Флівак. Жертви зложили по $2: К. Татусько; по $1.50: І. Добрянський; по $1: П. Тиктор, І. Корнафель, Р. Возвічак, А. Яворський, І. Кравчук, І. Пахолок; по 50 ц.: Н. Нестор, М. Тхір, Г. Гнатко, А. Данів, І. Чибіняк, М. Клюсик, Н. Слойка, А. Годжак, І. Ящура, М. Щурак, М. Мельник, І. Робич, В. Лазор, Т. Ковальчик, В. Красневич, С. Лукачик, М. Качмарек; по 25 ц.: В. Кучерявий, Д. Фецич, Й. Штогрин, О. Шкляренко, М. Намисняк, С. Шпак, Л. Щербин, п-ні А. Ліхвар, Н. Мельник, Т. Когут, Е. Когут, П. Когут, С. Циган, Я. Бутай, П. Ухаль; Н. Мицак 15 ц.; А. Пилиньо 10 ц. — Разом $22.00.

2-га група. Колядували: В. Корняк, Г. Туркевич і місцеві студенти, а саме: М. Каній, М. Яворський, М. Герчак, О. Дзедзюх, В. Порциналюк і І. Флісак та шкільні діти: Стефанія Корняк, Софія Гайдук і І. Шляренко. Коляду зложили: о. Е. Сидоряк $3; В. Корняк $2; Я. Смороль $1.50; по $1: Г. Порциналюк, В. Каній, Русько-Український Клюб, Т. Герчак, А. Когут, А. Скапяк, М. Климко, А. Пахолок, Г. Туркевич, Д. Оринич; по 50 ц.: П. Мацко, С. Костюк, п-ні М. Павлина, А. Гайдук, А. Кудлик, Д. Костів, Г. Гнатко, Ф. Кудлик, М. Данькiв. — Разом $21.00.

3-тя група. Колядували: М. Дембицький, Г. Федорук. Коляду зложили по $3: Д-р С. Кшевицький, І. Гівінський; по $1: М. Дембицький, Г. Федорук, О. Шмокалюк, М. Граб, Г. Бедзин, В. Гриник, В. Дячук, словенський о. Й. Мартинюк, І. Каній, Словак С. Янечко; по 50 ц.: А. Лабецький, Н. Пазюк, Т. Андрусишин, М. Слюсар, В. Матвійчук, Ф. Парибус, Д. Мацко, М. Дзедзюх; по 25 ц.: п-ні А. Клос, І. Кловіцький. — Разом $20.50.

4-та група. Колядували: В. Осухівський, І. Лущак, Г. Моздір і Т. Велич. Коляду зложили: Д. Мураль $2; по $1: В. Осухівський, Т. Лущак, І. Лущак, М. Дидук, І. Лесюк, Н. Танасишин, Л. Мороз, Л. Залецький; по 50 ц.: Г. Моздір, І. Черемха, П. Кіндрат, М. Пістун, М. Кіянка, М. Гуменюк, п-ні К. Петришин, Н. Бутминський, І. Кішак, О. Дубицький, С. Кіндрат; В. Беднар 25 ц. — Разом $15.75.

5-та група. Колядували: І. Каменюк, С. Вага, В. Гуменюк, А. Окіпний і діти: Марія Вага і Магдалина Фішер. Коляду зложили: Т. Артисюк $2; по $1: В. Гуменюк, Й. Марвинюк, Т. Бурак, С. Козуб, С. Вага, В. Прокопяк, В. Удзюк, І. Каменюк; по 50 ц.: С. Шевчук, п-ні К. Клим, І. Микулин, Й. Заставний, Т. Гуль; по 25 ц.: Т. Шрамко, Н. Левін, А. Окіпний. — Разом $13.25.

6-та група. Колядували: Л. Кіт, В. Карбіннчак і М. Масляк. Коляду зложили по $1: Л. Кіт, О. Кочеравий, В. Карбіннчак, П. Гусак, Н. Сорока; по 50 ц.: І. Пірожак, М. Хомякевич, В. Миколів, А. Ґузела, Д. Малик; по 25 ц.: п-ні Р. Малик, О. Пишак, М. Половчак, М. Масляк. — Разом $8.50.

7-ма група. Колядували: Т. Кондрасевич і П. Фірман. Коляду зложили по $1: С. Тимців, К. Шибіняк, Т. Новицук; по 50 ц.: І. Робак, Т. Добровольський, І. Клим, Г. Деманик; по 25 ц.: п-ні В. Марків, І. Костишин. — Разом $5.50.

8-ма група. Колядували: С. Кашубінський, п-на М. Староушна і п-на А. Бендерська. Коляду зложили: В. Лаба $1; по 50 ц.: І. Староушний, С. Кашубинський, Г. Капчук, Е. Староушний, М. Ліщинецький, Е. Бендерський. — Разом $4.00.

Заколядовано разом $110.50 і вислано так, як бажали цього жертводавці. З цеї суми призначено на Рідну Школу в Рідному Краю $35, на українських інвалідів $10, а на боєву акцію $65. Пересилка грошей 50 ц. Разом $110 вислано на призначені цілі до краю через „Обєднання".

Г. Туркевич.

—o—

СЕНТРАЛІЯ, ПА.

Збірка на визвольну боротьбу.

Подаємо повний звіт зі збірок на визволення Рідного Краю:

Неділя, 16 листопада. З панахиди за героїв, котрі положили свої голови за визволення України	$32.40
З віча тої самої неділі	57.93
За карточки і відзнаки бл. п. Ю. Головінського	15.45
Старша Сотня Січи ім. Богдана Хмельницького з каси	36.00
Молода Сотня Січи	10.00
Загальний дохід	$152.78

Розходи вічеві $30. — Зісталося до вислання до старого краю $122.78. Гроші вислано через Обєднання як слідує: $50 на УВО, а $72.78 на найпекучіші потреби Рідному Краєви.

Жертводавці, котрі офірували по два доляри й по одному долярови, як на панахиді так і на вічу:

По $2: Анна Батох, М. Андрійчин, Калина Гробарович, Т. Палько, М. Надич, М. Сидор; по $1: М. Яким, Д. Гайдамака, Емілія Тиханевич, М. Гандзюк, Й. Рой, Т. Івасиків, І. Гакімер, Анна Сидор, І. Хоминець, М. Смоляк, І. Синейко, Д. Дуцилович, Т. Тренич, М. Патриляк, М. Чічерський, О. Пукица, Т. Задойко, В. Жолобайлюк, І. Горват, Ю. Березняк, Анна Лях, В. Солоп, Анна Дудун, Т. Госинець, Катря Дуцилович, М. Дуцилович, І. Надич ст., Анна Височанська, Марія Шуманська, С. Баландович, Ф. Цибан, І. Надич мол., Ю. Березінський, Г. Борис ст., Юстина Голіяна, Г. Мисинець, М. Прокопчук, В. Гробарович, І. Чепа мол., Й. Мартинець, Г. Борис мол., С. Дудун, І. Лупацій, М. Дудун, М. Тиханевич, М. Рой, П. Лупацій, М. Комарницький, Н. Н.

ЗА КОМІТЕТ:

о. В. Уляницький, Юрко Березинський, Стефан Дудун, Петро Височанський, І. Чепа, мол.

КРАДІЖ РЕВОЛЬВЕРІВ.

Як подають із Варшави, з тамошнього складу військового приладдя при вул. Маріянській комуністи викрали кілька пачок, в яких було 300 револьверів. Військова жандармерія шукає за виновниками.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 31. січня 1931 р. по короткій а тяжкій недузі помер Стефан Білий, довголітний член Товариства Сокіл, від. 336 У. Н. Союза в Клівленд, О. Покійний родився в селі Городовичі, пов. Старий Самбір. Вступив до Товариства Сокіл від. 336 У. Н. Союза в році 1914, зійшов в могилу в молодім віці, бо прожив усього 43 роки. Покійний оставив 3 дітей сиротами і жінку вдовою. Покійний був вельми щирим і свідомим Українцем. Похорон відбувся 2. лютого. В похороні взяло участь велике число членів Товариства Сокіл, від. 336 У. Н. Союза, як також знакомі небіщика.

Нехай чужа земля буде йому пером.

Григорій Степаник,
фін. секр. Тов. Сокіл, відділ 336 У. Н. С.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОВОРОТ ТАРЗАНА.

(4)

Тарзан обернувся саме в хвилі, коли великий бандит замахнувся на нього грубою палкою. Але мязні, зручність і мозок, що колись боролися проти малп в Африці, не так дуже легко давалися застрашити француським апашам з Парижа.

—o—

Тарзан, малполюд, вдарив просто на свого напасника. Ухилившися перед палкою, Тарзан дав напасникови такий сильний удар, що сей покотився на землю як грушка. Тоді він звернувся до других. Він любив бійку, а вид крови скоро здер з нього легку поволоку цивілізації.

—o—

Його сильні зуби досягнули горла одного з напасників. Він боровся так, як колись боровся в племени малп, котрими правив Керчак. Як пантера він скакав по кімнаті. Кости тріскали під його залізними пальцями. З окровавлених апашів доходили крики болю.

—o—

Лице жінки, що дивилася на бійку, відбивало ріжні переміни. Зпочатку вона вдавала рівнодушність супроти дикої бійки. Відтак воно виражувало острах. Свого чоловіка стягнули її крики. Якби на сей крик був надбіг хтось інший, то він легко міг би тут і життя своє лишити. Тимчасом сей обернув палку другим кінцем. Він тепер виглядав як божевільний Геркуль. За дверима Роков ждав кінця бійки.